

Ingliz tilini gumanitar yo‘nalishlarda o‘qitishda yuzaga kelayotgan muammolar

Urazkulova Aziza Anqayevna
Urazkulovaaziza5@gmail.com

Katta o‘qituvchi

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand Davlat Universiteti

Annotatsiya. Zamonaviy ta‘lim tizimida til o‘rganish faqat grammatik va leksik qoidalarini o‘zlashtirish bilan cheklanib qolmaydi. Hozirgi globalizatsiya davrida ingliz tili nafaqat xalqaro muloqot tili, balki gumanitar sohalarida ham muhim rol o‘ynaydi. Gumanitar yo‘nalishdagi talabalar, masalan, adabiyot, sotsiologiya, psixologiya va madaniyatshunoslik kabi sohalarida ta‘lim olganlarida, ingliz tilini o‘zlashtirishlari ularning bilim va ko‘nikmalarini kengaytirish, ilmiy tadqiqotlar o‘tkazish va xalqaro aloqalarni o‘rnatishda muhim ahamiyatga ega. Biroq, gumanitar yo‘nalishda tahsil oluvchi talabalar uchun ingliz tilini o‘qitishda bir qator muammolar mavjud. Bu muammolar ichida maxsus so‘z boyligi yetishmasligi, kontekstual bilimning yetishmasligi, muloqot qobiliyatlarining rivojlanmasligi va motivatsiya masalalari alohida e‘tiborni talab qiladi. Ushbu muammolarni hal etmasdan, talabalar ingliz tilini to‘g‘ri va samarali o‘zlashtira olmaydilar. Ushbu loyixa ishining maqsadi gumanitar yo‘nalishdagi talabalar uchun ingliz tilini o‘qitish jarayonidagi muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish yo‘llarini taklif qilishdir. Muammolarni bartaraf etish uchun innovatsion ta‘lim metodlari, interaktiv mashg‘ulotlar va madaniyatlararo muloqot kabi yondashuvlar ko‘rib chiqiladi. O‘z navbatida, ingliz tilini o‘qitish jarayonini yaxshilash gumanitar yo‘nalishdagi talabalar uchun yangi imkoniyatlar ochadi va ularning professional rivojlanishiga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: gumanitar, talabalar, adabiyot, sotsiologiya, psixologiya, kontekstual, madaniyatshunoslik.

Problems arising when teaching English in the humanities

Urazkulova Aziza Anqayevna
Urazkulovaaziza5@gmail.com

Senior teacher

Samarqand State Universiteti by Sharof Rashidov

Annotation. In the modern education system, language learning is not limited to mastering grammar and lexical rules. In the current era of globalization, English is not only the language of international communication, but also plays an important role in humanitarian fields. When students in the humanities are studying in fields such as literature, sociology, psychology, and cultural studies, mastering the English language is important for expanding their knowledge and skills, conducting scientific research, and establishing international relations. However, there are a number of problems in teaching English to humanities students. Among these problems, lack of special vocabulary, lack of contextual knowledge, lack of development of communication skills and motivation issues require special attention. Without solving these problems, students will not be able to learn English correctly and effectively. The purpose of this project work is to identify problems in the process of English language teaching for humanitarian students and suggest ways to overcome them. Approaches such as innovative educational methods, interactive training and intercultural communication are considered to overcome the problems. In turn, improving the English language teaching process opens up new opportunities for humanitarian students and helps their professional development.

Key words: humanities, students, literature, sociology, psychology, contextual, cultural studies.

Проблемы, возникающие при преподавании английского языка по гуманитарным направлениям

Уразкулова Азиза Анкаевна
Urazkulovaaziza5@gmail.com

Старший преподаватель
Самаркандский государственный университет
имени Шарафа Рашидова

Аннотация. В современной системе образования изучение языка не ограничивается усвоением грамматики и лексических правил. В нынешнюю эпоху глобализации английский язык является не только языком международного общения, но и играет важную роль в гуманитарных сферах. Когда студенты-гуманитарии обучаются в таких областях, как литература, социология, психология и культурология, владение английским языком важно для расширения их знаний и навыков, проведения научных исследований и установления международных связей. Однако существует ряд проблем в преподавании английского языка студентам-гуманитариям. Среди этих проблем особого внимания требуют отсутствие специальной лексики, отсутствие контекстуальных знаний, отсутствие развития коммуникативных навыков и вопросы мотивации. Без решения этих проблем студенты не смогут правильно и эффективно изучать английский язык. Целью данной проектной работы является выявление проблем в процессе обучения английскому языку студентов-гуманитариев и предложение путей их преодоления. Для решения этих проблем рассматриваются такие подходы, как инновационные методы обучения, интерактивное обучение и межкультурное общение. В свою очередь, совершенствование процесса преподавания английского языка открывает новые возможности для студентов-гуманитариев и помогает их профессиональному развитию.

Ключевые слова: гуманитарные науки, студенты, литература, социология, психология, контекстуальность, культурология.

Chet tilini o'zlashtirish murakkab va dinamik jarayon bo'lib, unga kognitiv, ijtimoiy va atrof-muhit omillari ta'sir qiladi. O'nlab yillar davomida tadqiqotchilar insoniyat o'z ona tillaridan boshqa tillarni qanday o'rganishlarini tushuntirish uchun turli nazariyalarni ishlab chiqdilar. Bu nazariyalar nafaqat o'rganish mexanizmlari haqida tushuncha beradi, balki o'qituvchilarga o'qitishning samarali strategiyalarini ishlab chiqishda ham yordam beradi. Tilni o'zlashtirish kognitiv va ijtimoiy rivojlanishning asosiy jihati hisoblanadi. Chet tillarini o'rganish kontekstida boshlang'ich maktab o'quvchilari biologik, kognitiv va atrof-muhit omillari bilan qo'llab-quvvatlanadigan tilni o'zlashtirishning noyob qobiliyatini namoyish etadilar. Olib borilgan ko'plab tadqiqotlar erta yoshda chet tillarini o'rgatishning bir qancha afzalliklarini ta'kidlaydi, har qanday bilimni o'zlashtirish samaradorligi yosh davrlari bilan bevosita bog'liq. Chet tilini o'rganish jarayonidagi asosiy vazifalardan biri bo'lajak mutaxassisni nutq qobiliyatlari va kommunikativ kompetensiya, ya'ni shaxslararo, madaniyatlararo amalga oshirish qobiliyati va tayyorligi shakllantirish va rivojlantirishdir. Hozirgi zamon talablariga qaramay, hamma talabalar ham chet tili muhitida chet tilida ravon muloqot qila olmaydi. Ijtimoiylashuv jarayonida muloqotchanlik va uni rivojlantirish chet til o'qitish darslarida asosiy maqsad hisoblanadi. To'g'ri muloqot qila olmaslik shaxsiy munosabatlarda ham hayot va karyera qurish yoki o'z biznesini yuritishga urinishlarni ham ancha murakkablashtiradi.

Chet tilni o'zlashtirishda kognitiv yondashuv muhim o'rin tutatdi, ushbu yondashuv nutq jarayonini to'g'ridan to'g'ri ongimizda aks etishi deya izohlashimiz mumkin. "Cognition" – bu fikr, tajriba va his qilish orqali ma'lumotlar va tushunishga asoslangan miya harakati yoki ta'sir qilish

usuli". U intellektual funksiyalar va jarayonlarning diqqat, ma'lumotni shakllantirish, xotira, mulohaza yuritish va tahlil qilish, fikrlash va hisob-kitoblar, muammolarni hal qilish va qaror qabul qilish, tilni tushunish va uni qayta ishlash kabi jarayonlarning psixologik funksiyalarini o'z ichiga oladi.

Miya bilan bir qatorda ongni ham qamrab oluvchi tadqiqotlarga bo'lgan talab nevrologiya, tilshunoslik, biolingvistika va boshqalar kabi o'rnini bosuvchi intizomni keltirib chiqardi. Biz ong miya faoliyatining bir qismi bo'lishi mumkin deb taxmin qilamiz va biz buni taxminiy ravishda tasvirlaymiz. Ong uchta asosiy psixologik omilning aralashmasidan iborat ya'ni idrok, xotira va ong. Til aql tomonidan yaratilgan, lekin so'z ifodalangandan so'ng, ular qayerda tushunilsa, ongga qaytadi. Aqldan tilga va shuning uchun tildan aqlga aylanish algoritmikdir, aql tomonidan yaratilgan bu tilda yana ongga qaytadi. Til va aql o'rtasidagi bog'liqlikni hisobga olgan holda, bu rekursivlik juda muhimdir. Agar til va ongni yaxlit tizim deb hisoblasak, ong faoliyatida tilning yoki miya tizimining bir qismining funksiyalari doimiy ishtirok etishi aniq. Bundan tashqari, ma'lumotlar til va har bir idrok, xotira va ong o'rtasida har bir yo'nalishda o'zgaradi. Ya'ni, til ongning har bir qismi bilan o'zaro va algoritmik ma'lumot almashinuvida ishtirok etadi. Til ong bilan chambarchas bog'liq bo'lganligi sababli, til ongdan tashqarida mavjud bo'lgan mavjudot deb o'ylashdan ko'ra, ongning bir qismi bo'lishi mumkin deb taxmin qilish tabiiyroq bo'ladi. Tilni o'rganish, asosan, "inson" ongining atrofini tushunishdir. Ko'pchiligimiz odamlar foydalanadigan tilni o'rganishga moyilmiz, ko'pchiligimiz ongning tuzilishini o'rganamiz.

Chomskiy tilning psixologik xususiyatlardan ajralib turishini ta'kidlaydi, bu fikr nevrologiyada amaliy tasvirlash tajribalari bilan yaxshi tasdiqlangan. Boshqa tomondan, psixologik xususiyatlar va konstruktiv tilshunoslik har birining bitta mexanizmini ta'kidlaydi. Bularning hech biri hozirgacha mashinalar nazariyasiga olib kelmagan, ammo til erta yoshda dunyoning psixologik xususiyatlarini juda cheklangan tarzda o'rganiladi. Organik jarayon tilshunosligi tilni o'zlashtirish mexanizmiga olib keladigan evolyutsiyani ta'kidlaydi, ammo rejalashtirilgan yondashuvlar qo'shimcha ravishda behisob to'liqlikni keltirib chiqaradi. Ko'p yillar davomida sotsiologlar va psixologlar psixologik xususiyatlarning rivojlanishi yoki inson tafakkuri yoki psixik jarayonlarining rivojlanishi bo'yicha tadqiqotlar olib borishdi. Jan Pejet genetik psixologiya sohasidagi eng muhim va obro'li odamlardan biri edi. U odamlar hayvonlardan farq qiladi, deb hisoblardi, natijada bizda "mavhum ramziy fikr" ga harakat qilish qobiliyati bor. Uning ishini Bolgariya valyutasi Vigotskiy, tahlilchi va rivojlanish psixologiyasi sohasiga katta hissa qo'shgan Erik Erikson bilan taqqoslash mumkin.

Chet tilini o'zlashtirish nazariyasi odamlarning tilni qay darajada va qanday jarayonlar orqali o'zlashtirishini miqdoriy aniqlashga intiladi. Chet tillarini o'zlashtirish nazariyasi Janubiy Kaliforniya universitetidan Stiven Krashen tomonidan ishlab chiqilgan. Krashen tilni rivojlantirish va o'zlashtirish bo'yicha mutaxassis bo'lib, uning ta'sirli nazariyasi til o'rganish jamiyatida keng e'tirof etilgan. Krashen nazariyasi beshta asosiy komponentdan iborat, komponentlarning har biri tilni o'rganish jarayonining boshqa jihati bilan bog'liq. Beshta komponent quyidagilardan iborat: egallashni o'rganish gipotezasi, monitor gipotezasi, tabiiy tartib gipotezasi, kirish gipotezasi, affektiv filtr gipotezasi.

O'zlashtirish-o'rganish nazariyasi

Ushbu gipoteza aslida odamlarning tillarni qanday o'rganishi haqidagi ikkita asosiy nazariyani birlashtiradi. Krashen mustaqil, lekin o'zaro bog'liq bo'lgan til o'zlashtirishning ikkita tizimi bor, degan xulosaga keldi: o'zlashtirilgan tizim va o'rganilgan tizim. O'zlashtirilgan tizim tilni o'zlashtirishning ongsiz tomoniga ishora qiladi. Odamlar o'z ona tillarida so'zlashadigan boshqa odamlar bilan kundalik muloqotda tabiiy ravishda gapirish orqali o'z birinchi tillarini o'rganganda, bu o'rganilgan tizim ishlaydi. Bu tizimda ma'ruzachilar ma'noni yetkazish harakat bilan emas, balki o'z nutqining tuzilishi bilan kamroq shug'ullanishadi. Krashen o'rganilgan tizimdan ko'ra orttirilgan tizimni afzal ko'radi. O'zlashtirilgan ta'lim – bu o'quvchilar maqsadli til haqida bilim olish uchun rasmiy o'rganish bilan shug'ullanadigan rasmiy ta'limni anglatadi. Masalan, sintaksis qoidalarini

o'rganish o'rganilgan tizimning bir qismidir.

Kuzatish va tahlil qilish nazariyasi orttirilgan bilim o'rganilgan yangi tizimga qanday ta'sir qilishini aniqlashga qaratilgan. Ikkinchi tilni o'rganuvchilar nutqlarini kuzatganda, ular o'rganilgan grammatik qoida va strukturalarni tahrirlash, rejalashtirish va muloqotni boshlash uchun qo'llaydilar. Bu harakat faqat ma'ruzachilar o'z jumllalarining shakli va tuzilishi haqida o'ylash uchun yetarli vaqtga ega bo'lgandagina sodir bo'lishi mumkin. Monitoring doirasi doimiy ravishda amalga oshiriladi. Ba'zi til o'rganuvchilar haddan tashqari nazorat qiladilar, ba'zilari esa o'rgangan bilimlaridan juda kam foydalanadi va ular nazoratsiz deb aytiladi. ideal holda, ma'ruzachilar muvozanat va nazoratga erishadilar, ular o'z bilimlarini haddan tashqari oshirib yubormasdan foydalanadilar. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tabiiy til muhitida yoshdan, o'quvchining ona tilidan, maqsadli tildan va ikkinchi tilni o'rganayotgan kontekstdan qat'iy nazar tilni o'zlashtirish oson kechadi.

Affektiv filtr gipotezasi ushbu gipoteza qabul qilinishi uchun filtr vazifasini bajaradigan tashqi omillarni tavsiflaydi. Bu omillarga motivatsiya, o'ziga ishonch va tashvish kiradi. Misol uchun, agar o'quvchining motivatsiyasi juda past, o'ziga ishonchi juda past va isteriya darajasi yuqori bo'lsa, affektiv filtr ishga tushadi va o'quvchining yangi tilni egallashiga to'sqinlik qiladi. Maqsadli tilni o'rganishda g'ayratli, o'ziga ishongan va xotirjam bo'lgan o'quvchilar ikkinchi tilni o'zlashtirishda uni joyida affektiv filtdan foydalanib aniqlashga urinayotganlarga qaraganda ko'proq muvaffaqiyatga erishadilar.

Ikkinchi tilni o'zlashtirish nazariyasiga ko'ra, tilni o'zlashtirishda grammatikaning roli, agar o'quvchi grammatikani o'rganishga qiziqsa, foydali bo'ladi. Aks holda, Krashen grammatikani o'rganish tilni tushunishga teng ekanligini va tilni o'zlashtirishga ijobiy ta'sir ko'rsatmasligini ta'kidlaydi.

Ta'limning ko'plab sohalarida bolalar tilni o'rganish bo'yicha o'quvchilardan ustun turishi aniq. Tilni o'zlashtirish uchun nozik davr bo'yicha asosiy batafsil taklif Lenneberg tomonidan ilgari surilgan. Uch va undan yuqori yoshdagi bolalarni kuzatish jarayonida aniqlandiki, bolalarning til funksiyasini tiklash qobiliyati talabalarga qaraganda ancha yuqori ekanligini payqadi. U tug'ilishdan balog'at yoshiga qadar davom etadigan til ta'sirining tanqidiy davri borligini taklif qildi: u miyaning chap yarim sharida til uchun bosqichma-bosqich ixtisoslashuvni taklif qilgan vaqt sodir bo'ladi. Uning taklifi tadqiqotchilarni tilning turli jihatlarini uchun yoshga bog'liq turli xil o'rganish farqlarini tasniflashga olib keldi.

Chet tillarini erta yoshda o'rganish insonning kognitiv rivojlanishiga chuqur ta'sir qiladi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari tilda o'qish va o'rganish jarayonida o'zlarining yuqori neyropastiklik darajasi, intuitiv o'rganish qobiliyati va o'yin shaklidagi mashg'ulotlardan zavqlanish qobiliyati bilan ajralib turadi. Ushbu maqolada chet tilini erta o'rganishning kognitiv xususiyatlari, nazariy asoslari, jumladan, sezgir davrlar, kritik davr gipotezasi, va boshlang'ich sinflar uchun qo'llaniladigan samarali strategiyalar ko'rib chiqiladi (Brown, 1997).

Kommunikativ kompetensiyaning o'ziga xos xususiyatlari:

Fonetik moslashuvchanlik: bolalar bu davrda yangi tovushlarni eslab qolish va ularni talaffuz qilishda katta ustunlikka ega.

Intuitiv grammatikani o'zlashtirish: talabalar grammatik qoidalarni ongli ravishda o'rganmasdan, ko'proq matn va muloqot orqali tushunib olishadi.

Madaniy moslashuv: til o'rganish orqali ular boshqa madaniyatlarni intuitiv anglab, ularga nisbatan ochiq munosabatda bo'ladilar.

Chet til o'zlashtirish jarayonida bir nechta muhim nazariyalar ilgari surilgan bo'lib, ularning har biri til o'rganishning turli jihatlarini tushuntirishga harakat qiladi. Yuqorida ta'kidlab o'tganimizdek, Noam Chomsky tilni o'rganishni insonning tug'ma qobiliyati deb hisoblaydi. Unga ko'ra, barcha insonlarda umumiy grammatik tuzilmalarga asoslangan "universal grammatika" mavjud bo'lib, bu odamga har qanday tilni o'rganishga imkon beradi (Bornstein, 1999).

“Asosiy xususiyatlari:”

- Tug‘ma til qobiliyati: bola miyasida mavjud bo‘lgan “til o‘rganish moslamasi (Language Acquisition Device, LAD)” tilda mavjud bo‘lgan qoidalarni tez tushunib olishga yordam beradi.

- “Universallik:” Barcha tillarning grammatik tuzilmasi bir-biriga o‘xshash bo‘lganligi sababli, bola tug‘ma qobiliyat orqali har qanday tilni o‘rganishi mumkin.

- “Cheklov:” Chomsky nazariyasi til o‘rganish jarayonining ijtimoiy va madaniy omillarini e’tiborsiz qoldiradi. Grammatik qoidalarni tushuntirishdan ko‘ra, tabiiy muloqot va tilni anglash orqali til o‘rgatishni qo‘llab-quvvatlaydi.

Krashen tilni o‘rganish jarayoni asosan tushunarli “input” – muhit orqali sodir bo‘lishini ta’kidlaydi. Uning fikricha, inson o‘zining hozirgi til darajasidan biroz yuqoriroq ma’lumotlarga duch kelganda tilni samarali o‘rganadi. Tilni o‘rganish uchun axborot biroz murakkab bo‘lishi kerak, lekin o‘quvchi uni tushuna oladigan darajada bo‘lishi zarur. O‘quvchining stress darajasi past bo‘lishi va o‘zini qulay his qilishi tilni samarali o‘rganishga yordam beradi. Uning fikricha, o‘quvchilarga hikoyalar, qo‘shiqlar va filmlar orqali tushunarli input berish samarali. O‘qituvchi muloqotni qiyinlashtirmasdan, uni o‘quvchilar darajasiga moslashtirishi kerak (Birdsong, 2001).

Vigotskiy til o‘rganishni ijtimoiy muloqot va madaniy muhit bilan bog‘liq jarayon deb hisoblaydi. Til rivojlanishi asosan boshqalar bilan o‘zaro ta’sir, muloqot orqali yuzaga keladi. Shu o‘rinda ta’kidlab o‘tish kerakki, proksimal rivojlanish zonasi (Zone of Proximal Development, ZPD) ham til o‘qitishda produktiv metodlardan biri hisoblanadi. Bunda bola mustaqil ravishda bajara olmaydigan, ammo boshqalarning yordami bilan amalga oshira oladigan vazifalar doirasi til o‘rganishning asosiy jarayonidir (Ausubel, 1994).

“Scaffolding (qo‘llab-quvvatlash)” usuli ham samarali hisoblanadi, o‘qituvchi yoki katta yoshdagilar bolaga, o‘rganuvchiga qo‘llab-quvvatlash orqali murakkab til qobiliyatlarini o‘rganishda yordam beradi. Bundan tashqari bola atrofidagi jamiyat va madaniyat orqali tilni osonroq o‘zlashtiradi.

Amaliyotda chet tilni o‘qitishda dars jarayonlarini kichik guruhlarda, rolli o‘yinlar, debat, suhbat-dialoglar orqali tashkil etish har qaysi yoshdagi o‘rganuvchilarda foyda beradi.

“Jean Piajet va kognitiv rivojlanish nazariyasi”

Piaje nazariyasining mohiyati insonning til va boshqa bilimlarni o‘rganishi uning kognitiv rivojlanish bosqichlariga bog‘liq ekanligini ta’kidlaydi. Unga ko‘ra, tilni o‘rganish bolalarning fikrlash qobiliyati va rivojlanish darajasi bilan bevosita bog‘liq. Asosiy xususiyatlari:

- dastlabki bosqich bosqich (2-7 yosh): Bola ramziy o‘yinlar orqali so‘zlarni o‘zlashtiradi.

- maqsadga yo‘nalgan bosqich (7-11 yosh): Bola mantiqiy fikrlash orqali grammatik tuzilmalarni tushuna boshlaydi.

- interaktiv o‘yinlar: O‘yin, rasmlar, hikoyalar va tajriba orqali tilni o‘rganish bu yoshdagi bolalar uchun eng samarali usuldir.

Dars jarayonida bolalarning yoshiga mos, sodda va mantiqiy til materiallaridan foydalanish muhim. Nazariyaga ko‘ra, tilni o‘rganish takrorlash va rag‘batlantirish orqali sodir bo‘ladi. Til o‘rganish insonning atrof-muhitdan oladigan ta’siri natijasi deb hisoblanadi. Rag‘batlantirish ham har bir muvaffaqiyatli tilga oid harakat uchun mukofotlash tizimidan foydalanish (masalan, yaxshi javob bergan o‘quvchini maqtash yoki sovg‘a bilan taqdirlash) bolalarni yanada ko‘proq o‘rganishga undaydi.

Tilni o‘rganishda takrorlash va doimiy mashq qilish muhim ahamiyatga ega. Bolalar yangi so‘zlarni tinglash va talaffuz qilish orqali o‘rganadilar. Dars jarayonida ko‘p takrorlash va talaffuz mashqlarini kiritish.

“Kognitiv-gumanistik nazariya”

Ushbu nazariyaning mohiyatiga ko‘ra, o‘quvchining shaxsiy ehtiyojlari, hissiyotlari va motivatsiyasini til o‘rganish jarayoniga qo‘shadi. Til o‘rganishning samaradorligi o‘quvchining ichki ehtiyojlarini qondirishga bog‘liq. Asosiy xususiyatlari:

- Hissiy omil: til o'rganish qulay va qo'llab-quvvatlovchi muhitda samaraliroq bo'ladi.
 - Shaxsiy rivojlanish: til o'rganish orqali o'quvchining o'ziga bo'lgan ishonchi oshadi.
 - Mustaqil o'rganish: o'quvchi o'z maqsadlarini belgilab, ularga erishishga intiladi.
- G'oyaning amaliyotda qo'llanilishi quyidagilarni nazarda tutadi:
- O'quvchilarning individual qiziqishlarini hisobga olib, o'quv dasturlarini tuzish.
 - Ijobiy fikrni rag'batlantiruvchi muhit yaratish.

Chet til o'zlashtirishning turli nazariyalari bir-birini to'ldiruvchi jihatlariga ega. Chomskyning tug'ma qobiliyat nazariyasi, Krashening tushunarli input gipotezasi va Vigotskyning ijtimoiy muloqotga asoslangan yondashuvi tilni o'rganish jarayonining murakkab tabiati haqida chuqur tushunchalar beradi. Ushbu nazariyalarni amaliyotda qo'llash orqali til o'rganish jarayonini bolalar uchun qulaylashtirish bugungi kunda ham eng aktual vazifalardan hisoblanadi. Tilni o'zlashtirish nazariyalari o'rganuvchilarning tilni o'zlashtirishning turli usullari haqida ko'plab g'oyalarni taklif qiladi. Xulq-atvor va refleks ish-harakatlarni takrorlashdan tortib, o'zaro ta'sirga sotsial-madaniy urg'u berishgacha, har bir nazariya o'quv jarayonining turli tomonlarini yoritadi. Ushbu nazariyalarni tushunish orqali o'qituvchilar yanada samarali, qiziqarli va individuallashtirgan til o'rganish tajribasini yaratishi mumkin. Oxir oqibat, tilni muvaffaqiyatli o'zlashtirishning kaliti nazariyani amaliyot bilan muvozanatlash, usullarni o'quvchilar ehtiyojlariga moslashtirish, ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratishdadir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ausubel D.P. (1994). Adults versus children in second-language learning: psychological considerations, *Modern Language Journal* (48), 420-24.
2. Birdsong D., & Molis M. (2001). On the evidence for maturational effects in second language acquisition, *Journal of Memory and Language*, (44), 235-249.
3. Bornstein M.H. (1999). Sensitive periods in development: Structural characteristics and causal interpretations, *Psychological Bulletin*, (105), 179-197.
4. Brown H.D. (1997). *Principles of language learning and teaching* (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall Regents, 150.